

Handläggare
Andersson Johan
Hävermark Saga

Datum
2018-04-24

Diarienummer
KSN-2018-1255

Kommunstyrelsen

Remiss av Trafikverkets åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2019-2023

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Trafikverket enligt ärendets **bilaga 1**.

Ärendet

Trafikverket har remitterat ett åtgärdsprogram för omgivningsbuller för perioden 2019-2023, för yttrande senast den 5 juni 2018. Enligt förordning (2004:675) om omgivningsbuller ska åtgärdsprogrammet gälla buller från vägtrafik vid vägar med en trafiktäthet på mer än tre miljoner fordon per år, buller från järnvägstrafik vid järnvägar med en trafiktäthet på mer än 30 000 tåg per år, samt buller från flygtrafik vid civila flygplatser med en trafiktäthet på mer än 50 000 flygrörelser per år.

Åtgärdsprogrammet ska enligt förordning (2004:675) om omgivningsbuller kartlägga och beskriva åtgärder som gäller buller från högratifierade vägar, järnvägar och civila flygplatser. Utöver detta ska åtgärdsprogrammet ge en samlad bild av de åtgärder som krävs och planeras, med fokus på statlig väg och järnväg. Programmet omfattar också statlig väg och järnväg som ligger i en kommun med mer än 100 000 invånare, vilket i vanliga fall är ett ansvar som faller på kommunen.

Trafikverket har kartlagt de mest trafikerade vägarna, järnvägarna i Sverige samt tre flygplatser (Arlanda, Landvetter och Bromma). Kartläggningen visar att totalt ca en miljon människor är utsatta för bullernivåer överstigande riktvärden för buller från väg- och järnvägstrafik. Cirka 15 000 boende vid de kartlagda flygplatserna är utsatta för bullernivåer överstigande riktvärdet för flygbuller.

Trafikverket har valt att utöka omfattningen av åtgärdsprogrammet till att innefatta all statlig väg och järnväg samt vibrationsstörningar i bostäder. Som underlag till åtgärdsstrategier och

planerade åtgärder används kartläggningar och mer detaljerade bullerinventeringar. Ett omfattande arbete med att genomföra sådana inventeringar pågår just nu.

Trafikverkets åtgärdsarbete utgår från fastställda mål och riktvärden. För att nå målen föreslår Trafikverket en kombination av åtgärder vid källan, skyddsåtgärder och att buller fortsatt hanteras så tidigt som möjligt i all samhällsplanering.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen. Barn- och jämställdhetsperspektivet har beaktats i ärendets beredning.

Föredragning

Uppsala kommun är positiv till det arbete som ligger bakom Trafikverkets remitterade åtgärdsprogram för omgivningsbuller perioden 2019-2023. Särskilt positiv är den nya satsning som görs på bullerinventeringar i hela landet. Uppsala kommun vill gärna involveras i den inventering som sker i Uppsala län. Uppsala kommun ställer sig också särskilt positiv till de avsnitt i åtgärdsprogrammet som berör vilka effekter rådande och framtida samhällsutveckling, inklusive fordonsutveckling, har och kan tänkas ha på buller. De myndigheter som ansvarar för bullerfrågor har idag ett stort fokus på skyddsåtgärder för att skydda de mest bullerutsatta. Långsiktiga åtgärder för att reducera bullret vid källan eller – ännu hellre – reducera källan i sig går helt i linje med Uppsala kommuns mål om hållbara transporter. Av den anledningen ser Uppsala kommun gärna att ännu mer vikt i programmets åtgärdsavsnitt läggs vid långsiktiga lösningar.

Det är av yttersta vikt att skapa och värna om utomhusmiljöer med goda ljudnivåer. Flera rapporter visar att behovet av tillgång till grönområden med goda ljudmiljöer blir allt större i takt med att städer förtätas. Uppsala kommun, liksom många andra kommuner, går igenom en intensiv förtätningsprocess. Åtgärder för att främja, skapa och värna om sådana miljöer bör därför inkluderas i åtgärdsprogrammet för att ge frågan ytterligare tyngd.

Uppsala kommun anser att luftkvalitet bör hanteras i åtgärdsprogrammet. I de fall en viss bullerdämpande åtgärd har effekt, såväl positiv som negativ, även på luftkvalitet kan detta med fördel nämnas. Det finns flera vinster att hämta om buller och luft hanteras gemensamt. Luftkvalitet är en central fråga i Uppsala kommun och blir allt viktigare i samband med den förtätning som pågår.

Slutligen efterfrågar Uppsala kommun tydligare grafisk beskrivning av hur utvecklingen av bullerutsatta har sett ut över tid. Det är tredje gången Trafikverket tar fram ett bulleråtgärdsprogram inom ramen för förordning (2004:265) om omgivningsbuller. Det finns därmed statistik som kan användas för att på ett lättöverskådligt sätt redovisa effekterna av de åtgärder som genomförts inom ramen för åtgärdsprogrammen.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i detta ärende.

Kommunledningskontoret

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson
stadsdirektör

Mats Norrbom
stadsbyggnadsdirektör

Handläggare
Andersson Johan
Hävermark Saga

Datum
2018-04-23

Diarienummer
KSN-2018-1255

Trafikverket
TRV 2018/38075
trafikverket@trafikverket.se

Yttrande över remiss av Trafikverkets åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2019-2023

Uppsala kommun är positiva till det gedigna arbete som ligger bakom Trafikverkets remitterade åtgärdsprogram för omgivningsbuller perioden 2019-2023. Särskilt positiv är den nya satsning som görs på bullerinventeringar i hela landet. Uppsala kommun vill gärna involveras i den inventering som sker i Uppsala län. Uppsala kommun ställer sig också särskilt positiva till de avsnitt i åtgärdsprogrammet som berör vilka effekter rådande och framtida samhällsutveckling (inklusive fordonsutveckling) har och kan tänkas ha på buller.

De myndigheter som ansvarar för bullerfrågor har idag ett stort fokus på skyddsåtgärder för att skydda de mest bullerutsatta. Långsiktiga åtgärder för att reducera bullret vid källan eller reducera källan i sig går helt i linje med Uppsala kommuns mål om hållbara transporter. Av den anledningen ser Uppsala kommun gärna att ännu mer vikt i programmets åtgärdsavsnitt läggs vid långsiktiga lösningar.

Det är av yttersta vikt att skapa och värna om utomhusmiljöer med goda ljudnivåer. Flera rapporter visar på att behovet av tillgång till grönområden med goda ljudmiljöer blir allt större i takt med att städer förtätas. Uppsala kommun, liksom många andra kommuner, går igenom en intensiv förtättningsprocess. Åtgärder för att främja, skapa och värna om sådana miljöer bör därför inkluderas i åtgärdsprogrammet för att ge frågan ytterligare tyngd.

Uppsala kommun anser att luftkvalitet bör hanteras i åtgärdsprogrammet. I de fall en viss bullerdämpande åtgärd har effekt (positiv såväl som negativ) även på luftkvalitet kan detta med fördel nämnas. Det finns flera vinster att hämta om buller och luft hanteras gemensamt. Luftkvalitet är en central fråga i Uppsala kommun och blir allt viktigare i samband med den förtätning som pågår.

Slutligen efterfrågar Uppsala kommun tydligare grafisk beskrivning av hur utvecklingen av bullerutsatta har sett ut över tid. Det är tredje gången Trafikverket tar fram ett bulleråtgärdsprogram inom ramen för förordning (2004:265) om omgivningsbuller. Det finns

därmed statistik som kan användas för att på ett lättöverskådligt sätt redovisa effekterna av de åtgärder som genomförs inom ramen för åtgärdsprogrammen.

Kommunstyrelsen

Marlene Burwick
Ordförande

Ingela Persson
Sekreterare

RAPPORT

Trafikverkets åtgärdsprogram enligt Förordning om omgivningsbuller

2019-2023

Remissversion 2018-04-05

Trafikverket

Postadress: Trafikverket, 781 89 Borlänge

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Trafikverkets åtgärdsprogram enligt Förordning om omgivningsbuller, 2019-2023

Författare: Ingegerd Johansson, Karin Blidberg, Lars Dahlbom, Lena Hagström, Stefan Granbäck, Peter Johansson

Dokumentdatum: 2018-04-05

Ärendenummer: TRV 2018/38075

Version: 0.1

Kontaktperson: Ingegerd Johansson

Publikationsnummer:

ISBN

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	5
2. UPPRÄTTANDE OCH SAMRÅD	6
2.1. Upprättande och fastställelse.....	6
2.2. Samråd	6
3. INNEHÅLL, SYFTE OCH OMFATTNING	6
3.1. Innehållskrav och syfte enligt förordningen om omgivningsbuller.....	6
3.2. Trafikverkets utökade syfte och omfattning	7
3.3. Behov av miljöbedömning.....	7
4. TILLSTÅNDSBESKRIVNINGAR - BULLER OCH VIBRATIONER FRÅN TRAFIK	8
4.1. Hälsoeffekter av trafikbuller.....	8
4.2. Svenska och europeiska bullermått	9
4.3. Bullerkartläggningar i Europeiska mått.....	10
Antal exponerade längs väg och järnväg.....	11
Antal exponerade vid flygplatser.....	11
4.4. Kartläggningar av bullerutsatta i svenska mått	12
Exponerade längs järnväg i Sverige	12
Exponerade längs statlig vägar	12
4.5. Kartläggningar av vibrationsutsatta.....	13
4.6. Bullerinventeringar	14
Inventeringar längs vägnätet.....	15
Inventeringar längs järnvägsnätet.....	15
4.7. Vibrationsinventeringar	17
4.7. Genomförda åtgärder	18
Bullerskyddsåtgärder.....	18
Åtgärder mot vibrationer	19
5. ÅTGÄRDER - STRATEGI OCH PRIORITERING	20
5.1. Mål och riktvärden.....	20
5.2. Åtgärdsstrategier	23
Åtgärder på kort och lång sikt – Strategi för goda ljudmiljöer	23
Mindre källbuller	24
Scenario med trafik som ger minskad klimatpåverkan	24
Utveckling med tystare järnvägsfordon och ökad järnvägstrafik.....	25

5.3. Behov av bullerdämpande åtgärder på lång sikt.....	25
Kvarstående bullerproblematik vid generellt lägre källbullernivåer	25
Kriterier som stöd för prioriteringar	26
5.4. Prioriteringsanalys - vibrationer	27
5.5. Avvägning mellan mål, samhällsnyttor och kostnader för åtgärder	28
6. PLANERADE ÅTGÄRDER.....	29
6.1. Skyddsåtgärder längs befintlig infrastruktur	29
Åtgärder i förslag till Nationell plan för år 2018-2029.....	30
Inriktning för åtgärder i befintlig infrastruktur under planperioden.....	30
Åtgärdsnivåer	32
Skyddsåtgärder under programperioden 2019-2023.....	33
6.2. Tystare vägbeläggning och spårunderhåll	34
6.3. Skyddsåtgärder vid ny- och väsentlig ombyggnad	35
6.4. Tillståndsprovade verksamheter.....	35
Kontinentalbanan	35
Citytunneln Malmö.....	36
Stockholm Arlanda Airport	37
Bromma Stockholm Airport.....	38
Göteborg Landvetter Airport.....	39
7. SAMHÄLLSPLANERING OCH SAMVERKAN	40
7.1. Trafikverkets roll	40
Tidiga skeden i planeringen.....	40
Planeringsstöd	40
Statlig medfinansiering.....	40
7.2. Viktiga aspekter på buller och vibrationer i planeringen.....	41
7.3. Nationellt samarbete.....	41
7.4. Internationellt samarbete.....	42
8. FORSKNING OCH UTVECKLING	43
Temaområde Hälsa – Buller eller goda ljudmiljöer	43
Temaområde Hälsa - Vibrationer och stomljud.....	44
Forskning om flygbuller	45

1. Sammanfattning

Detta åtgärdsprogram har tagits fram enligt Förordning (2004:675) om omgivningsbuller, som för Trafikverket ska omfatta statliga vägar som under 2016 trafikerades med mer än 3 miljoner fordon samt statliga järnvägar som trafikerades med mer än 30 000 tåg. Dessutom omfattas flygplatserna Arlanda, Landvetter och Bromma.

Trafikverket har kartlagt de mest trafikerade vägarna, järnvägarna och flygplatserna enligt ovan. Kartläggningen visar att totalt ca 1 000 000 människor är utsatta för bullernivåer överstigande L_{den} 55 från väg- och järnvägstrafik från de kartlagda vägarna och järnvägarna. Cirka 15 000 boende vid de tre kartlagda flygplatserna är utsatta för bullernivåer överstigande L_{den} 55.

Trafikverket har valt att utöka omfattningen av åtgärdsprogrammet till att innefatta all statlig väg och järnväg, samt även vibrationsstörningar i bostäder. Som underlag till åtgärdsstrategier och planerade åtgärder används kartläggningar och mer detaljerade inventeringar i svenska bullermått. Ett omfattande arbete med att genomföra bullerinventeringar pågår just nu.

Arbetet för att minska bullerstörningarna kräver ett brett arbetssätt som inkluderar samarbete såväl nationellt som internationellt och forskningssatsningar. Inom samhällsplaneringen omfattar det bl. a dialog mellan Trafikverket och kommuner i tidiga planeringsskedan och planeringsstöd i form av riktlinjer, regler, inventeringar och information om miljö- och hälsoeffekter.

Trafikverket åtgärdsarbete utgår från fastställda mål och riktvärden. För att nå målen krävs en kombination av åtgärder. Bullerskärmar eller bullervallar, förbättrad ljuddämpning i fasader och bullerskyddade uteplatser genomförs för att skydda de mest bullerutsatta miljöerna. Tystare beläggningar, spår och trafik är viktiga åtgärder i befolkningstäta områden och andra bullerkänsliga miljöer. Åtgärder som tystare fordon, däck och tåg krävs dock för att minska bullernivåerna i alla miljöer.

Under perioden 2013 - 2017 har

- 12 400 personer längs statliga vägar fått åtgärder mot trafikbuller varav 4 700 personer hade mer än 10 dBA över riktvärdet.
- 9 400 personer längs statliga järnvägar fått åtgärder mot trafikbuller varav 3 000 hade mer än 10 dBA över riktvärdet.
- 5 100 personer längs kommunala gator har fått minskade bullernivåer i sina bostäder, där Trafikverket bidragit genom statlig medfinansiering till kommunerna.

Översiktlig bedömda åtgärder i form av långa och lokala skärmar, fasadåtgärder och inköp av fastigheter beräknas inom perioden för åtgärdsprogrammet, 2019-2023, kunna förbättra situationen för ca 20 000 boende som i dag utsätts för höga buller- och vibrationsnivåer

längs befintliga statliga vägar och järnvägar. Även för- och grundskolor kommer att åtgärdas.

Bullerdämpande åtgärder i form av tystare vägbeläggning och anpassat spårunderhåll bedöms kunna ge effekt för ca 17 000 bostäder under programperioden.

Insatser kommer att göras för att förbättra kommunikationen med berörda fastighetsägare och kommuner om pågående och kommande åtgärdsarbete.

För prioritering av åtgärder på längre sikt behöver hänsyn tas till samhällsutveckling, fordonsutveckling och användning av fordon. Ett exempel på ett scenario där källbullernivåerna minskar generellt med 5 dBA ger vid handen att de kvarstående behoven av bullerdämpande åtgärder fortfarande kan vara stora, och att fortsatta utredningar och analyser krävs för att prioritera bland dessa behov.

Då det gäller flygplatser och tillståndsprövade järnvägsavsnitt är det tillstånden enligt Miljöbalken som bestämmer hur man arbetar med bullerisolering av bostäder. Man har genomfört och genomför program för bullerisolering av bostäder i enlighet med miljödomarna.

2. Upprättande och samråd

2.1. Upprättande och fastställelse

Detta åtgärdsprogram är upprättat av Trafikverket i enlighet med Förordning (2004:675) om omgivningsbuller och avser tidsperioden 2019-2023.

Det har utarbetats av en arbetsgrupp på verksamhetsområde Planering, enhet Hälsa, och efter externt och internt samråd fastställts genom beslut av NN den ÅÅÅÅ-MM-DD.

2.2. Samråd

Det samråd som ska genomföras enligt Miljöbalken 5 kap. 4 § har skett genom att programmet har remitterats till landets kommuner och länsstyrelser. Remisstiden har varit två månader.

Under remisstiden har förslaget också funnits tillgängligt för allmänheten på Trafikverkets hemsida, med information om hur synpunkter kan lämnas.

Remissvar har inkommit från X kommuner och Y länsstyrelser. En sammanställning av inkomna remissvar finns i *bilaga 1. (Sammanställs efter remisstiden)*

3. Innehåll, syfte och omfattning

3.1. Innehållskrav och syfte enligt förordningen om omgivningsbuller

Enligt förordning (2004:675) om omgivningsbuller skall det genom kartläggning av omgivningsbuller samt upprättande och fastställande av åtgärdsprogram eftersträvas att